

НОВІТНІ АНГЛІЗМИ-НАЗВИ ВЗУТТЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ПЕРСПЕКТИВИ ГРАМАТИЧНОГО ОСВОЄННЯ

Унаслідок динамічних процесів у сучасній модній індустрії та контактів української мови з іншими мовами в першій чверті ХХІ століття групу іменникових назв видів взуття і його моделей суттєво поповнили нові лексеми переважно іншомовного походження (*біркенштоки, ботильйони, брогі / броги, велінгтони, вібрами, дезерти, дербі, клогі / клоги, конверси, лабутени, лофери, монкі / монки, мюлі, оксфорди, слайдери, слінгбеки, сліпони, снікери, угі / уги, хайтони, хіліси, челсі* тощо). Левову частку таких запозичень становлять англізми, фонетико-графічне та граматичне освоєння яких триває й досі. Чужомовні лексеми, чинники, способи їхньої адаптації та специфіку в нормування в сучасній українській мові досліджували О. Стишов, В. Фурса, К. Городенська, Н. Клименко, Є. Карпіловська, Л. Кислюк, І. Коробова, М. Баган, Г. Куцак та ін. Проте особливості та перспектива граматичного освоєння новітніх англійських номенів взуття в сучасній українській мові ще не були предметом розгляду лінгвістів. Виявити закономірності інтеграції англізмів, зокрема особливості їхньої граматичної адаптації, – одне з важливих та актуальних питань функціонування іншомовної лексики в сучасній українській мові. Початком граматичної адаптації англізмів на позначення видів взуття і його моделей є поява закінчення *-и* як формального показника словозміни та значення парної множини (генетично пов'язаної з історичною двоїною), що ґрунтується на позначенні симетричних об'єктів, розташованих з обох боків осі симетрії [5, с. 178]. У мові-донорі значення множини виражає флексія *-s*, що в українській мові транспонована до кореневої морфеми або усічена, напр.: *мунбутси* (англ. moon boots), *сноубутси* (англ. snow boots), сленг *кроски* (від назви амер. компанії «Crocs»), *снікери* (англ. sneakers); *велінгтони* (англ. wellingtons), *дезерти* (англ. desert boots – deserts), *кріпери* (англ. creepers), *лофери* (англ. loafers), *оксфорди* (англ. oxford shoes – oxfords), *слінгбеки*

(англ. slingbacks), *сліпери* (англ. sleepers), *сліпони* (англ. slip-ons), *тонсайдери* (англ. top-siders) тощо.

У деяких номенах взуття поява флексії *-и* зумовлена граматичними особливостями української мови, оскільки в англійській твірні іменники з огляду на належність до власних назв не мають значення множини і його формального показника, напр.: *гріндери* (від назви британ. компанії «Grinders»), *джордани* (від назви моделі кросівок «Air Jordan»), *конверси* (від назви амер. компанії «Converse»), *мартенси* (від назви британ. компанії «Dr. Martens»), *тимберленди* (від назви амер. марки «Timberland»), *хіліси* (від назви амер. компанії «Heelys») тощо. Запозичення без нарощення флексії *-и*, що зумовлює появу невідмінюваних іменників, які у функційно-категорійній граматиці зараховано до «нульової відміни» [2, с. 214], зокрема *дербі* (англ. derby shoes), *челсі* (англ. Chelsea), репрезентує непоширене в українській мові граматичне освоєння англізмів. Твірна основа цих номенів взуття, на відміну від попередніх, закінчується на голосну фонему. Номени взуття, що тільки-но входять до лексичної системи української мови, здебільшого не зафіксовано в друкованих і/або електронних словниках української літературної мови, а в сучасному узуальному мовленні їх уживано тільки у формі множини, що репрезентують тексти 18-ої версії «Генерального регіонально анотованого корпусу української мови» (далі – ГРАК-18), напр.: *А вирушаючи в круїз – вибрати замшеві класичні дезерти; ...скільки ви готові віддати за легендарні «конверси» неповторного Сергія Жадана; Для таких погодних умов ідеально підійдуть мокасини або тонсайдери* [10]. Кілька новітніх лексем подано в електронних словниках української мови або як іменники pluralia tantum, напр.: відмінювані *броги*, *крокси*, *кріпери*, *лофери*, *сліпони* [6], *велінгтони*, *лофери*, *хіліси* [7], одиничний випадок – невідмінюваний *угі* [6] / *уггі* [6; 7], або як іменники з неуніфікованою граматичною характеристикою (іменник із числовою парою / іменник pluralia tantum), напр.: *оксфорди* – *оксфорд* [7], *оксфорди* [6], яка спричинена суб'єктивними чинниками. Граматична адаптація більшості новітніх англійських назв взуття, припускаємо, відбуватиметься за зразком лексеми *мокасини*, яка спочатку мала статус множинного іменника з неповною відмінково-числовою парадигмою [1; 4], а нині – іменника з граматичним значенням однини і

множини та повною відмінково-числовою парадигмою [3; 6; 8], що його уналежнено до II відміни твердої групи. Взуттєва пара становить розчленовану сукупність симетричних предметів, у якій кожен із них зберігає самостійність і функційну роздільність, а отже, іменник на позначення пари взуття виражає значення розчленованої множини, напр.: *мокасини* – *мокасин*.

Маркером тривання граматичного освоєння іншомовних лексем є фонетико-графічна варіантність англійських номенів взуття, напр.: *броги* / *брогі* (англ. brogues), *клоги* / *клогі* (англ. clog), *монки* / *монкі* (англ. monks), *уги* / *угі* (від назви американського бренду «Ugg»), написання яких не суперечить орфографічним нормам сучасної української літературної мови, сформульованим в «Українському правописі» 2019 року [9, с. 159]. В українській мові як мові флективного типу перспективу граматичного освоєння мають відмінювані номени взуття (*броги*, *клоги*, *монки*, *уги*), домінантне функціювання яких над невідмінюваними назвами взуття (*брогі*, *клогі*, *монкі*, *угі*) в сучасній мовній практиці репрезентують тексти ГРАКу-18. Зауважимо, що у «Великому електронному словникові сучасної української мови» [6], джерельною базою якого є ГРАК, зафіксовано як відмінюваний (*броги*), так і невідмінюваний (*угі*) іменники, що зумовлено, на нашу думку, вподобаннями укладачів.

Отже, новітні англійські номени взуття можуть бути граматично освоєні в українській мові переважно як відмінювані іменники з граматичним значенням однини і множини та повною відмінково-числовою парадигмою. Визначальним критерієм завершення граматичної адаптації назв взуття слугуватиме кодифікація їхньої форми однини у граматичних довідниках і більшості словників, насамперед друкованих, сучасної української мови, чому сприятиме активне вживання нових лексем у мовній практиці.

Список використаних джерел

1. Білодід, І. К. (ред.). (1970–1980). Словник української мови: в 11 т. Київ: Наукова думка. <https://sum.in.ua/s/gholjfy> (дата звернення: 10.04.2025).
2. Городенська, К. Г. (2017). Основні парадигми іменників нульової відміни. *Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія* (с. 214–217). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
3. Електронний граматичний словник української літературної мови. Словозміна. (2003–2025). <http://www.mova.info/grmasl.aspx> (дата звернення: 10.04.2025).

4. Жайворонок, В. В. (ред.). (2016). Словник української мови. Київ: Просвіта.
5. Загнітко, А. П. (2017). Категорія числа іменника. *Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія* (с. 161–187). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
6. Рисін, А., Старко, В. (2005–2025). Великий електронний словник української мови. <https://vesum.nlp.net.ua/> (дата звернення: 10.04.2025).
7. Словник UA. Портал української мови та культури. (2005–2025). <https://slovnyk.ua/> (дата звернення: 10.04.2025).
8. Словник української мови: у 20 т. (2010–). Київ: Наукова думка. <https://sum20ua.com/> (дата звернення: 10.04.2025).
9. Український правопис. (2019). Київ: Наукова думка.
10. Шведова М., Р. фон Вальденфельс, Яригін С., Рисін А., Старко В., Ніколаєнко Т. та ін. (2017–2025). Генеральний регіонально анотований корпус української мови. Київ – Львів – Єна. <http://uacorpus.org/> (дата звернення: 10.04.2025).

Максименко О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Редько С.П.

старший викладач кафедри філології та перекладу

Київського національного університету технологій та дизайну

ДО ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ СКЛАДОВОЇ СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ: ПРАКТИКА УНІВЕРСИТЕТУ САУТГЕМПТОНА

Глобалізованість комунікацій у сучасному світі вимагає від кожного їх учасника практично на усіх рівнях професійних кваліфікацій бути готовим до контактів. Університети, приймаючи виклики сьогодення, активно впроваджують різноманітні формати опанування іноземних мов. Окрім того окремої уваги заслуговують курси, що забезпечують підготовку до комунікації у глобалізованому світі. Університети Великої Британії, усвідомлюючи новітні виклики, активно працюють над підвищенням власної конкурентності через випередження та розширення можливостей для самовизначення студентів бакалаврського рівня. Беручи до уваги особливості діючих у країні ступенів (включають систему профілюючий-непрофілюючий, з відзнакою) та їхню структуру (з можливістю навчання чи роботи у країні або за кордоном) провідними підходами до організації навчання в Університеті Саутгемптона визнаються міждисциплінарний та індивідуалізація навчання студента. Якщо індивідуалізація втілюється через